

ABSTRAKT

Druhový komplex *Pipistrellus pipistrellus* obsahuje dva sympatrické druhy, obývající Evropu a část západní a střední Asie (*Pipistrellus pipistrellus* s. str., *Pipistrellus pygmaeus* s. str.) a několik dalších linií, izolovaných v oblasti Mediteránu (Severní Afrika, ostrovy a poloostrovy Středozemního moře). Tento taxon je součástí rozsáhlé radiace v rámci rodu *Pipistrellus*, který v dnešním pojetí zahrnuje cca 30 druhů. Mozaika linií komplexu *P. pipistrellus*, nacházejících se v různém stádiu diverzifikace a sekundárního kontaktu v oblasti mediteránního biodiverzitního hotspotu, je vhodným modelem pro výzkum speciace. V diplomové práci jsme se zaměřili na výzkum distribuce, fylogeografie, populační struktury a demografie na základě mitochondriálních dat u 323 jedinců, reprezentujících skoro celý areál rozšíření. Jako genetický marker byla zvolena kontrolní oblast mitochondriální DNA. Variabilita ve fragmentu dlouhém 378 pb potvrdila existenci několika geneticky distinktních linií, jejichž druhový status bude diskutován. Zjištěný fylogeografický vzorec potvrzuje existenci radiačního centra skupiny v oblasti Středomoří. Zde došlo k alopatrické speciaci, dvě z linií (*P. pipistrellus* s. str. a *P. pygmaeus* s. str.) se později rozšířily do oblasti Evropy a jejich areály se sekundárně překryly. Tomuto scénáři odpovídají i zjištěné demografické charakteristiky zkoumaných populací (stabilní populační velikost u mediteránních populací, nárůst spojený s expanzí areálu během pleistocénu u severních). *P. pipistrellus* s.str. a *P. pygmaeus* s.str. se výrazně liší svou genetickou strukturou, tyto rozdíly jsou diskutovány z historického i ekologického hlediska.

Klíčová slova: Druhový komplex *Pipistrellus pipistrellus*, kontrolní oblast mtDNA, fylogeografie, Evropa, Mediterán, Afrika, demografie